

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Adam Bodnar

Warszawa,

18/04/2019

XI.816.1.2015.AS

**Pani
Elżbieta Rafalska
Minister Rodziny, Pracy
i Polityki Społecznej
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 WARSZAWA**

Wielce Szanowna Pani Minister,

Uprzejmie dziękuję za deklarację wzięcia pod uwagę wniosków i rekomendacji przedstawionych przeze mnie w wystąpieniu z dnia 28 stycznia 2019 r. do Prezesa Rady Ministrów¹, na które Pani Minister odpowiedziała pismem z dnia 1 kwietnia 2019 r.². Mam nadzieję, że będą one pomocne w dalszych pracach prowadzonych w kierunku zapewnienia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie niezbędnego wsparcia. Liczę również, że sporządzona ocena obecnie obowiązujących przepisów pozwoli zbliżyć się do standardów ochrony praw człowieka określonych w ratyfikowanych przez Polskę umowach międzynarodowych, m.in. Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności³, Konwencji o eliminacji wszelkich form dyskryminacji kobiet⁴ oraz Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej⁵.

¹ Ozn.: XI.518.1.2019.AS.

² Ozn.: BON.V.071.2.2019.ŁI.

³ Konwencja sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284).

⁴ Konwencja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 18 grudnia 1979 r. (Dz.U. z 1982 r. Nr 10, poz. 71).

⁵ Konwencja sporządzona w Stambule dnia 11 maja 2011 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1390).

Jako Rzecznik Praw Obywatelskich – organ stojący na straży przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela w Polsce, jak również odpowiedzialny za wykonywanie zadań dotyczących realizacji zasady równego traktowania, **doceniam aktywność Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i reagowania na to niezmiernie negatywne zjawisko.**

Jednocześnie z przykrością odnotowuję, że w dniu 13 marca 2019 r. radni Miasta Zakopane po raz 10. odmówili podjęcia uchwały o uchwaleniu Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Zakopane na lata 2019-2020⁶.

Z rozczarowaniem przyjmuję taki rezultat głosowania, który sprawia, że **Zakopane w dalszym ciągu pozostaje gminą, w której osoby pokrzywdzone przemocą są pozbawione kompleksowego wsparcia.** Zaniepokojenie budzi również to, że dyskusja nad projektem uchwały ujawniła wśród niektórych jej uczestników całkowite niezrozumienie specyfiki zjawiska przemocy w środowisku rodzinnym, na co wskazuje w szczególności twierdzenie, że działania państwa zmierzające do ochrony przed przemocą ze strony innych członków rodziny stanowią nadmierną ingerencję państwa w życie rodzinne.

Pragnę podkreślić, że jako Rzecznik Praw Obywatelskich konsekwentnie stoję na stanowisku, że **przemoc w rodzinie nie jest prywatną sprawą rodziny, a w istocie stanowi zagrożenie z zakresu zdrowia publicznego.** W mojej ocenie **zadania władz publicznych są w tym obszarze jasno określone** i obejmują obowiązki zapobiegania przemocy, niezwłocznego reagowania na sygnały jej stosowania, udzielania specjalistycznego wsparcia osobom doznającym przemocy i adekwatnego oddziaływania na osoby odpowiedzialne za przemoc. Uważam zatem, że **nieuchwalenie programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez Radę Miasta Zakopane i niepowołanie zespołu interdyscyplinarnego** – wbrew treści art. 6 ust. 2 pkt 1, 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁷ – nie tylko **narusza przepisy** ww. ustawy i wskazanych ratyfikowanych umów międzynarodowych, ale także **świadczy o lekceważeniu potrzeb osób potrzebujących wsparcia.**

Realizacja wszystkich zadań określonych w art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie ma charakter obligatoryjny⁸. W związku z tym, że przewidziane w ustawie zadania własne gminy mają na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, a więc zapewnienie poszanowania podstawowych praw i wolności człowieka, zaniechanie Rady Miasta Zakopane narusza także przepisy Konstytucji oraz normy prawa międzynarodowego.

⁶ Zapis VI posiedzenia Rady Miasta Zakopane, które odbyło się w dniu 13 marca 2019 r., dostępny: <https://www.youtube.com/watch?v=YqXNUNMJMw4> (dostęp: 11 kwietnia 2019 r.).

⁷ Dz.U. z 2015 r. poz. 1390.

⁸ S. Spurek, *Komentarz do art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* [w:] *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Komentarz*, LEX 2019, pkt 5.

Na marginesie należy zwrócić uwagę, że miasto Zakopane w pewnym zakresie realizuje zadania przewidziane w art. 6 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, co wynika z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych⁹. Przykładowo, „udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień pomocy psychospołecznej, prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie” to jedno z przewidzianych w Programie zadań miasta, realizowane poprzez: finansowanie programów terapeutycznych oraz programów wsparcia dla osób doznających przemocy, wspieranie działań edukacyjnych i informacyjnych poświęconych tematyce przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnienie wsparcia psychologicznego w punkcie konsultacyjnym dla ofiar przemocy w rodzinie dla osób doznających przemocy i świadków przemocy, czy wreszcie prowadzenie procedury Niebieskiej Karty¹⁰. Trudno jest tym bardziej znaleźć uzasadnienie dla dotychczasowego niepowołania przez Radę Miasta Zakopane zespołu interdyscyplinarnego i nieuchwalenia programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w sytuacji, gdy Rada Miasta Zakopane podjęła uchwałę mającą na celu realizację dwóch pozostałych zadań, o których mowa w art. 6 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zadania te adresowane są jednak – co wynika z charakteru gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych – do rodzin, których członek lub członkowie borykają się z alkoholizmem. Poza zakresem pomocy, wsparcia i ochrony, pozostawia się w ten sposób inne rodziny.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r. poz. 2179), **zwracam się ponownie¹¹ do Pani Minister o podjęcie stanowczych działań wobec Rady Miasta Zakopane w celu wyegzekwowania obowiązku wynikającego z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.** Pragnę zaznaczyć, że przy doborze odpowiednich środków należy mieć na uwadze nie tylko skalę zjawiska przemocy w rodzinie w Polsce, ale także okoliczność, że Rada Miasta Zakopane uchyla się od wykonania ustawowego obowiązku od blisko dziewięciu lat. Jednocześnie będę wdzięczny za przedstawienie informacji, czy w kierowanym przez Panią Minister resorcie podjęto analizę stopnia realizacji przez właściwe instytucje publiczne funkcjonujące na terenie ww. gminy zadań w zakresie przeciwdziałania i reagowania na różne formy przemocy w rodzinie, w związku z niepowołaniem zespołu interdyscyplinarnego.

⁹ Tj. załącznika do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Zakopane na lata 2014-2019, przyjętego uchwałą Rady Miasta Zakopane Nr XLVIII/633/2013 z dnia 12 grudnia 2013 r. i zmienionego uchwałami Rady Miasta Zakopane Nr V/28/2015 z dnia 29 stycznia 2015 r., Nr XXII/333/2016 z 25 maja 2016 r. oraz Nr XXXIII/508/2017 z dnia 27 kwietnia 2017 r.

¹⁰ Zob. s. 2-3 Programu.

¹¹ Poprzednie wystąpienie RPO z 4 grudnia 2015 r. Odpowiedź MRPiPS z dnia 29 grudnia 2015 r. (ozn.: DPS-X.5132.85.2015).

Będę zobowiązany za powiadomienie o stanowisku w przedstawionej sprawie i podjętych przez Panią Minister działaniach.

Z wyrazami szacunku,

Adam Bodnar

Do wiadomości:

Pan Adam Lipiński

Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania

Pan Jan Gluc

Przewodniczący

Rady Miasta Zakopane